

Zapošljavanje državljana Republike Srbije u Slovačkoj Republici

1. Opšte informacije o Slovačkoj Republici

Slovačka Republika je kontinentalna država srednje Evrope. Glavni i najnaseljeniji grad je Bratislava.

Slovačka Republika ima parlamentnu demokraciju, državni i službeni jezik je slovački. Od 1. maja 2004. godine je Slovačka Republika članica Evropske unije, od 21. decembra 2007. godine je članica Šengenskog prostora. **Od 1. januara 2009. god. je 16. članica Evropske monetarne unije – evrozone**, od tada zvanična moneta je evro, koji je zamenio slovačku krunu.

2. Zapošljavanje Slovaka koji žive u inostranstvu.

Slovak koji živi u inostranstvu je lice, koje nema prebivalište na teritoriji Slovačke Republike i

- a) je državljanin Slovačke Republike ili
- b) nije državljanin Slovačke Republike, ali čuva nacionalnu pripadnost i podnosilac ili njegov predak u ravnoj lozi (roditelj, ili praroditelj) ima/imao slovačku nacionalnost (čl. 2 slovo. a) pas. 1 i 2 zakon br. 474/2005 Z. z.) o Slovacima koji žive u inostranstvu.

Status Slovaka koji živi u inostranstvu se legitimira potvrdom, koju izdaje Ured za Slovake koji žive u inostranstvu. Uslovi za dobijanje isprave Slovaka, koji živi u inostranstvu, su navedeni na webovskoj stranici: <http://www.uszz.sk/sk/stranka/3224/podmienky-pre-vydanie-osvedceni-ziadatelovi>. Slovaku, koji ima odobren privremeni boravak na osnovu priznatog statusa Slovaka koji živi u inostranstvu, nije u Slovačkoj republici potrebno odobrenje za rad.

3. Na koji način može državljanin trećih zemalja obavljati posao u Slovačkoj Republici?

A. Sklapanjem ugovora o radu u skladu sa Pravilnikom o radu

Zaposlenim, koji sklapaju ugovor o radu sa trajnim mestom obavljanja rada na teritoriji Slovačke Republike, može se preporučiti dogovor sa poslodavcem da ugovor o radu podleže slovačkim pravnim propisima. Bez obzira na to da se na ovakav način u ugovoru o radu ne dogovore, na zaposlenog sa trajnim mestom izvršavanja rada na teritoriji Slovačke Republike **se odnosi većina odredbi Pravilnika o radu** Slovačke Republike, između kojih pre svega (čl. 85, čl. 91, čl. 92, čl. 93, čl. 100 čak čl. 117, čl. 118 čak čl. 135 i čl. 152):

- **Radno vreme**, koje predstavlja najviše 40 sati nedeljno (u proseku).
- **Pauza na radu** - ukoliko je radno vreme duže od šest sati, obavezna je pauza u trajanju 30 minuta.
- **Neprekidan dnevni odmor** predstavlja minimalno 12 uzastopnih sati u toku 24 sati između kraja jednog i početka drugog radnog vremena.

- **Neprekidan odmor u nedelji** obavezan je jedanput nedeljno tokom dva uzastopna dana neprekidnog odmora, koji moraju pripadati na subotu i nedelju ili na nedelju i ponedeljak.
Osnovica za obračun godišnjeg odmora pretstavlja najmanje četiri nedelje.
- **Minimalna zarada** u 2018. godini pretstavlja 2,759 €/hod., ev. 480,- € mesečno.
- **Poslodavac je obavezan obezbediti ishranu** i doprinositi za ishranu (u svoti najmanje 55 % od cene jela, najviše ipak za svaki obrok do svote 55 % dnevnice za službeni put u trajanju 5 čak 12 sati – 2,48 evr), ako zaposlenik u okviru radnog vremena obavlja rad više od četiri sata.

B. Upućivanjem zaposlenog u skladu sa Sporazumom između Republike Srbije i Slovačke Republike o socijalnoj sigurnosti od 02. 03. 2012 (stupio na snagu 01. 03. 2013)

Upućivanje zaposlenog – Ukoliko poslodavac sa sedištem na teritoriji jedne države ugovornice uputi zaposlenog koji podleže pravnim propisima ove države ugovornice na rad na teritoriju druge države ugovornice, taj zaposlenik, ukoliko se radi o tom radu, podleže samo pravnim propisima prve države ugovornice tako kao da rad obavlja na njenoj teritoriji. Ovakva primena pravnih propisa prve države ugovornice je moguća najduže 24 meseci.

Organi za vezu Slovačke Republike i Republike Srbije u svrhu potvrđivanja primene pravnih propisa uzajamno razmenjuju ugovorene dvojezične obrasce SK/SRB 101 i SRB/SK 101. U Slovačkoj Republici je nadležan nosilac za popunjavanje slovačke verzije obrasca SK/SRB 101 Zavod za socijalno osiguranje /Sociálna poisťovňa/. U Republici Srbiji obrazac SRB/SK 101 u svrhu primene pravnih propisa Republike Srbije izdaje – organizaciona jedinica - Republički fond za zdravstveno osiguranje.

C. Upućivanjem zaposlenog u skladu sa direktivom br. 883/2004 o koordinaciji socijalne sigurnosti.

Uz pretpostavku da državljani treće države, članovi njihove porodice i njihovi preminuli **imaju redovno regulisan boravak na teritoriji države članice** i nalaze se u situaciji, koja se ne ograničava u svim pogledima na jednu državu članicu, u tom slučaju prema čl. 1 direktive 1231/2010 se na njih odnosi direktiva (ES) br. 883/2004 o koordinaciji sistema socijalne sigurnosti i izvršne odredbe direktive (ES) br. 987/2009.

***Primer:** Državljanin Republike Srbije ima redovno regulisan boravak u Mađarskoj i tamo je zaposlen. Nakon toga ga njegov poslodavac uputi na teritoriju Slovačke Republike. U ovom slučaju nadležni mađarski nosilac, kod kojeg je osiguran, izdaje mu prenosan dokument A1, koji potvrđuje da lice potpada pod mađarske pravne propise.*

Ispunjavanje uslova za izdavanje prenosnog dokumenta A1 procenjuje nosilac zemlje članice, iz koje državljani treće države bio upućen uz pretpostavku, da redovno regulisan boravak u skladu sa članom 1 direktive br. 1231/2010 ima na teritoriji jedne od zemalja članica.

4. Uslovi zapošljavanja preko agencija za privremeno zapošljavanje.

Agencija za privremeno zapošljavanje može zaposliti državljanina treće države u svrhu privremenog dodeljivanja tog zaposlenog poslodavcu – korisniku za izvršavanje rada u okviru zaposlenja na spisku slobodnih radnih mesta - profesija sa nedostatkom radne snage u opštinama sa prosečnom stopom evidirane nezaposlenosti nižom od 5 %. Privremeno dodeljen zaposlenik iz treće države ima mogućnost podneti predlog za obustavu rada ili

ukidanje dozvole za rad agenciji privremenog zapošljavanja, ako je bio njenom delatnošću oštećen.

Upozorenje:

Radni uslovi (npr. radno vreme, odmor, godišnji odmor) uračunavajući uslove zarade i uslove zapošljavanja privremeno dodeljenih zaposlenih **moraju biti u najmanjoj meri izjednačeni - bar u toj meri povoljni kao kod uporedivog zaposlenog lica kod poslodavca - korisnika.**

Poslodavac ima obavezu zaposlenom obezbediti u slučaju upućivanja na službeni put ili obavljanje radova u sklopu pružanja usluga smeštaj. **Obaveze poslodavaca koje se odnose na smeštaj, prevoz i ishranu zaposlenih privremeno upućenih iz Republike Srbije na teritoriju Slovačke Republike uređuju pravni propisi Republike Srbije.**

5. Uslovi i postupak zapošljavanja državljana trećih država u Republici Slovačkoj

A. Šta je potrebno ispuniti tokom zapošljavanja sa potvrdom o mogućnosti zauzimanja slobodnog radnog mesta (dalje samo „SRM“) uključujući sezonsko zapošljavanje?

Državljanin treće države podnosi zahtev za privremeni boravak u svrhu zapošljavanja (tzv. jedinstvena dozvola), uz to nadležan slovački biro za zapošljavanje – ured za rad, socijalna pitanja i porodicu uzima u obzir situaciju na tržištu rada, t.j. mogućnost zauzimanja SRM slovačkim kandidatom na zaposlenje ili kandidatom iz zemlje članice EU. Privremeni boravak u svrhu zaposlenja se priznaje na pretpostavljeno vreme zaposlenja, najduže ipak do pet godina.

Državljanin treće države podnosi zahtev za privremeni boravak u svrhu zaposlenja na ambasadi Republike Slovačke u inostranstvu, ev. na policijskom uredu, ukoliko na teritoriji Republike Slovačke boravi na osnovu važeće boravišne dozvole. Uz zahtev za boravišnu dozvolu dostavlja osim ostalog:

- ugovor o radu ili obećanje za zapošljavanje (akceptira se samo navedeni oblik predugovora o zaposlenju),
- dokumenat o zahtevanom obrazovanju, ako se radi o regulisanom zaposlenju. Ukoliko se na objavljeno radno mesto odnosi zahtev za stručnu spremu, potrebno je dokazati i odgovarajuće stručno osposobljenje dostavljanjem odgovarajućih isprava.

Policijski ured odluči o zahtevu za odobravanje privremenog boravka do 90 dana, do 30 dana od uručivanja potvrde o mogućnosti zauzimanja slobodnog radnog mesta u slučajevima kada državljanin treće države će obavljati posao naveden na listi profesija sa nedostatkom radne snage u opštinama sa prosečnom stopom evidirane nezaposlenosti nižom od 5 %.

B. Kakav je postupak u zapošljavanju sa potvrdom o mogućnosti zauzimanja SRM za visoko kvalifikovano zapošljenje (uz zahtev za plavu kartu)?

U ovu kategoriju spada državljanin treće države, koji će na teritoriji Republike Slovačke obavljati visoko kvalifikovano zaposlenje, za izvršavanje kojeg se zahteva viša stručna sprema - kvalifikacija potvrđena ispravom o stečenoj visokoj školskoj spremi.

Državljanin treće države koji ispunjava uslove za visoko kvalifikovano zaposlenje zahtevat će odobrenje privremenog boravka „plava karta“. Državljanin treće države treba da podnese zahtev za odobrenje privremenog boravka - plave karte na ambasadi Republike Slovačke u inostranstvu, eventualno na nadležnom uredu. Uz zahtev osim ostalog je potrebno dostaviti:

- Ugovor o radu ili predugovor o zaposlenju (akceptira se samo navedeni foblik obećanja /predugovora/ o zaposlenju),

- ispravu kao dokaz o stečenoj školskoj spremi, kojom se dokazuje stepen obrazovanja ekvivalentan višoj stručnoj kvalifikaciji za obavljanje zaposlenja ekvivalentnom visoko kvalifikovanom zaposlenju navedenom u ugovoru o radu ili u pismenom obećanju /predugovoru/ poslodavca. Odluku o priznavanju isprave o visokom školskom obrazovanju /nostifikaciji/ u slučaju regulisanih profesija / poziva izdaje Centar za priznavanje isprava o obrazovanju izdat će pismenu odluku o zahtevu za izdavanje plave karte do 30 dana od uručivanja zahteva. Centar za priznavanje isprava Stredisko pre uznávanie dokladov: <https://www.minedu.sk/kontakty-a-strankove-hodiny/>.

C. Kada je neophodna radna dozvola?

Dozvola za zaposlenje /radna dozvola/ se zahteva u slučaju zaposlenja državljanina treće države ukoliko:

- zaposlit će se u svrhu sezonskog zaposlenja ne duže od 90 dana u 12 uzastopnih meseci,
- zaposlit će se kao mornar na brodu sa registracijom u Slovačkoj Republici ili na brodu, koji plovi pod zastavom Slovačke Republike,
- ima odobren privremeni boravak u svrhu spajanja porodice, u razdoblju do isteka 12 meseci od priznavanja privremenog boravka u svrhu spajanja porodice,
- ima odobren privremeni boravak državljanina treće zemlje, kojem je priznat status lica sa dugotrajnim boravkom u državi članici Evropske unije u periodu od isteka 12 meseci od početka boravka na teritoriji Slovačke Republike,
- određuje tako međunarodni sporazum, koji Slovačka Republika sprovodi.

Državljanin treće države će podneti zahtev za priznavanje radne dozvole uredu za rad, socijalna pitanja i porodicu teritorijalno nadležnom za mesto, gde će izvršavati rad i to na propisanim obrascima. Državljanin treće države sa odobrenom radnom dozvolom i dozvolom za privremeni boravak u svrhu zaposlenja može izvršavati samo radnu delatnost u smislu uslova navedenih u radnoj dozvoli, u drugom slučaju će se to smatrati kršenjem opštih obavezujućih pravnih propisa i odobrenje za boravak može biti ukinuto.

D. U kojoj situaciji nije potrebna radna dozvola ni potvrda o mogućnosti zauzimanja SRM?

Radnu dozvolu ni potvrdu o mogućnosti zauzimanja SRM nemora posedovati državljanin treće države:

- koji ima priznat status Slovaka, koji živi u inostranstvu i ima odobreno boravište na teritoriji Slovačke Republike,
- kojeg je uputio poslodavac iz druge države članice EU/EGP,
- zakon o uslugama zapošljavanja, čl. 23a određuje i druge mogućnosti. Više informacija na www.upsvar.sk – zamestnávateľ - zamestnávanie cudzincov.

1. Sezonsko zapošljavanje

A) Dozvola za sezonsko zapošljavanje (sezonsko zaposlenje do 90 dana)

Pismeni zahtev za odobrenje dozvole za zaposlenje podnosi državljanin treće države ili opunomoćen poslodavac nadležnom uredu za rad, socijalna pitanja i porodicu prema mestu izvršavanja rada.

Prilozi uz zahtev za odobrenje dozvole za sezonsko zaposlenje:

- a. ugovor o radu ili pismeno obećanje - predugovor poslodavca o zaposlenju državljanina treće zemlje, koji sadrži obavezne stavke ugovora o radu,

- b. odluka o priznavanju isprave o obrazovanju državljanina treće zemlje prema posebnim propisima ili ispravi o zahtevanom obrazovanju sa zvaničnim /sudskim/ prevodom na državni jezik iz originala ili javnobeležničke overe prepisa isprave, ukoliko se radi o regulisanoj profesiji,
- c. dokument koji potvrđuje obezbeđenje smeštaja minimalno za pretpostavljano vreme trajanja zaposlenja, ukoliko se radi o državljaninu treće zemlje, koji ne podleže viznom režimu prema posebnim propisima,
- d. dokument koji potvrđuje zdravstveno osiguranje tokom boravka na teritoriji Slovačke Republike, ukoliko se radi o državljaninu treće zemlje, koji ne podleže viznom režimu prema posebnim propisima.

Dozvolu za zaposlenje u svrhu sezonskog zaposlenja može biro za zapošljavanje produžiti samo jedanput, pored čega ukupno vreme izvršavanja sezonskog zaposlenja može biti najduže 90 dana.

B) Potvrda o mogućnosti zauzimanja slobodnog radnog mesta (sezonsko zaposlenje u trajanju duže od 90 dana)

Državljanin treće zemlje podnosi zahtev za privremeni boravak u svrhu zaposlenja (sezonsko zaposlenje), ukoliko traje ovo zaposlenje duže od 90 dana, najduže ipak do 180 dana tokom 12 uzastopnih meseci. Uz zahtev za privremeni boravak osim ostalog mora dostaviti kopiju:

- a. ugovora o radu ili pismenog obećanja - predugovora poslodavca za zaposlenje državljanina treće zemlje,
- b. odluke o priznavanju isprave o obrazovanju državljanina treće zemlje prema posebnim propisima ili javnobeležničke overe prepisa isprave, ukoliko se radi o regulisanoj profesiji.

6. Socijalna sigurnost uključujući zdravstvenu zaštitu za vreme zaposlenja u Slovačkoj Republici.

Zaposleni i poslodavci su obavezni doprinostiti za:

1. Socijalno osiguranje, iz kojeg se podmiruje:
 - a) **zdravstveno osiguranje** kao osiguranje novčane naknade za vreme bolovanja zbog gubitka ili umanjenja prihoda iz radne delatnosti i osiguranje prihoda iz razloga privremene radne nesposobnosti, trudnoće i materinstva,
 - b) **penzijsko osiguranje**, i to
 1. **penzijsko osiguranje** kao osiguranje prihoda u starosti i za slučaj smrti,
 2. **invalidsko osiguranje** kao osiguranje za slučaj smanjenja ili gubitka radne sposobnosti i gubitka zarade usled dugotrajnog nepovoljnog zdravstvenog stanja osiguranika i za slučaj smrti,
 - c) **osiguranje za slučaj povrede na radu** kao osiguranje za slučaj oštećenja zdravlja ili smrti usled povrede na radu, službene povrede (dalje samo „povreda na radu“) i profesionalne bolesti (plaća samo poslodavac),
 - d) **osiguranje za slučaj nezaposlenosti** kao osiguranje za slučaj gubitka zarade na osnovu radne delatnosti zaposlenog u slučaju nezaposlenosti i za osiguranje nadoknade prihoda usled nezaposlenosti. Davanje se pruža najduže 6 meseci. Osnovica za obračun visine davanja u nezaposlenosti se utvrđuje prema slovačkim pravnim propisima.

Potrebne informacije su objavljene na http://www.socpoist.sk/vdok_simple-zakladne-informacie-k-zmluve-medzi-slovenskou-republikou-a-srbskou-republikou-/1550s55857c

Zdrastveno osiguranje, na osnovu njega se nadoknađuje zdrastvena zaštita i ta obuhvata ambulantnu njegu, njegu u medicinskim ustanovama i apotekama.

7. Sankcije za kršenje uslova zapošljavanja državljana trećih država. (sa obzirom na zaposlenog)

Inspekcijiski organi rada vrše nadzor nad primenom nadležnih pravnih propisa o radu i radnim odnosima, u njihovom okviru zaposleni (u njihovo ime i zastupnici zaposlenih), koji su bili oštećeni, ev. se osećaju oštećeni kršenjem obaveza koje proiztiću iz radnih odnosa, imaju pravo ovim državnim organima podnositi svoje predloge.

Inspekcija rada može sankcionisati zaposlene pre svega u slučaju obavljanja nelegalnog rada. /rad na crno/. Za ovaj prekršaj mogu inspekcijiski organi odrediti kaznu do visine 331 evr.

- To su slučajevi, kada državljanin trećih zemalja obavlja radne aktivnosti za pravno lice ili fizičko lice, koje je samostalni poduzetnik, i nisu sa njima sklopili pravni radni odnos prema Pravilniku o radu (t. j. u pismenom obliku) ili
- slučajevi, kada državljanin trećih zemalja obavlja radne aktivnosti za pravno lice ili fizičko lice, koje je samostalni poduzetnik, a nisu ispunjeni uslovi za njihovo zapošljavanje u skladu sa zakonom o uslugama zapošljavanja.

8. Kojem nadležnom organu se može zaposleni državljanin treće države obratiti u slučaju kršenja njegovih prava, koja proiztiću iz zaposlenja.

Ovakav građanin može se obratiti sindikatima u preduzeću, u kojem je zaposlen ili nadležnom opštinskom sudu.

Korisni linkovi:

Ministarstvo za rad, socijalna pitanja i porodicu Slovačke republike- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR	www.employment.gov.sk ;
Zavod za socijalno osiguranje – Sociálna poisťovňa	www.socpoist.sk ;
Nacionalna služba za zapošljavanje, socijalna pitanja i porodicu - Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	www.upsvar.sk ;
Zavodi za zdrastveno osiguranje – Všeobecná zdravotná poisťovňa Dôvera Union	www.vszp.sk ; www.dovera.sk ; www.union.sk ;
Nacionalni inspektorat rada - Národný inšpektorát práce	www.safework.gov.sk
Ambasada Slovačke Republike u Beogradu - Veľvyslanectvo Slovenskej republiky v Belehrade	www.mzv.sk/web/belehrad
Ambasada Republike Srbije u Bratislavi - Veľvyslanectvo Srbskej republiky v Bratislave	www.bratislava.mfa.rs ;

